

راجع به این فتنه، من در یک کلمه به شما بگویم: عزیزان من! آنچه اتفاق افتاد، یک «کودتا» بود که شکست خورد. این جور نبود که فرض کنیم یک عده جوان یا غیر جوان در یک جایی عصبانی شدند، حرکتی کردند، اقدامی کردند، اعتراضی کردند یا اغتشاشی کردند؛ نه، بیش از این حرفها بود؛ کودتا بود، منتها این کودتا زیر پای ملت ایران له شد.

۱۴۰۴/۱۱/۲۸

▼ گزارش روز

گذار از ابهام با منطق فنی ایران در ژنو

واکوی فضای حاکم بر دور دوم مذاکرات ایران و ایالات متحده در ژنو، نشانگر یک دگردیسی پارادایمی در الگوی رفتاری ایالات متحده آمریکا و جمهوری اسلامی ایران است. برخلاف ادوار پیشین که گاه تصور می‌شد اضطراب اقتصادی متغیر مستقل و پیشران مذاکرات است، شواهد موجود و داده‌های میدانی حکایت از آن دارد که تیم مذاکره‌کننده ایرانی با اتکا به دکترین بازدارندگی فعال، اکنون کنترل و مدیریت ضرب‌آهنگ مذاکرات را در دست گرفته است. همچنین بررسی تحرکات طرف غربی نیز نشان می‌دهد که آمریکایی‌ها در شرایط فعلی بیش از ایران نیازمند مدیریت تنش هستند؛ و استیو ویتکاف و نوسان او میان پرونده ایران و بحران اوکراین، این گزاره را تقویت می‌کند که ایالات متحده در تقابل با چین و مدیریت جنگ فرسایشی در شرق اروپا، ناگزیر به پذیرش واقعیت قدرت منطقه‌ای ایران و نقش تعیین‌کننده آن شده است. در واقع، حضور دیپلمات‌های ایرانی در ژنو نه از سر استیصال، بلکه ناشی از یک محاسبه دقیق راهبردی است که در آن، ایران قواعد بازی را دیکته می‌کند.

در همین راستا، گزارش‌های اخیر رسانه‌های غربی، از جمله شبکه خبری سی‌ان‌ان، به صراحت بر حصول پیشرفت‌های ملموس در مذاکرات صحنه گذاشته‌اند. این اعتراف رسانه‌ای از سوی غرب، آن هم در شرایطی که معمولاً سعی در مقصرنمایی ایران دارند، نشانگر نوعی عقب‌نشینی تاکتیکی طرف غربی در برابر مواضع فنی و حقوقی ایران است. همان‌طور که سخنگوی وزارت امور خارجه تصریح کرده است، رفع تحریم‌ها دیگر یک درخواست جانبی نیست، بلکه به عنوان جزء انفکاک‌ناپذیر و پیش‌شرط هرگونه توافق پایدار تثبیت شده است.

وجه تمایز دیگر این دور از گفتگوها، پیوستگی محسوس و عمیق تر میان دیپلماسی و قدرت سخت است. دیپلمات‌های ایرانی تنها با اتکا به ابزار دیپلماتیک در ژنو حاضر نشده‌اند، بلکه پشتوانه آن‌ها هشدارهای صریح و قاطع رهبر معظم انقلاب به ارتش آمریکا و دونالد ترامپ است. ادبیات به کار رفته در تهران، این پیام را به آمریکایی‌ها منتقل می‌کند که ایران برای سناریوی توافق آماده است، اما برای سناریوی بدعهدی و تجاوز بسیار آماده‌تر است. این رویکرد، که در ادبیات علوم سیاسی می‌توان آن را ترکیبی از مذاکره توزیعی و بازدارندگی تنبیهی دانست، هزینه هرگونه خطای محاسباتی را برای طرف آمریکایی به شدت بالا برده است و می‌توان چنین عنوان کرد که پیشرفت‌های حاصل شده و رویکرد مثبت فعلی، دقیقاً محصول همین اقتدار است؛ چرا که طرف مقابل درک کرده است که هرگونه تعلل یا فریبکاری، با پاسخی مواجه خواهد شد که معادلات امنیتی منطقه را به زیان آن‌ها تغییر می‌دهد.

در مجموع، استنتاج نهایی از روند مذاکرات ژنو و همچنین تحرکات میانجی‌گرایانه بازیگران، ترسیم‌کننده چشم‌اندازی «مثبت» اما «هوشیارانه» است. ایران موفق شده است کنترل میز مذاکره را در دست بگیرد و گفتگوها را به فاز فنی و مبتنی بر منافع ملی هدایت کند. پیشرفت‌های گزارش شده واقعی هستند، اما این پیشرفت‌ها نه بر پایه اعتماد به آمریکا، بلکه بر پایه اطمینان از قدرت پاسخگویی ایران بنا شده‌اند و این یعنی صلح از لوله تفنگ اقتدار و منطق دیپلماسی هم‌زمان عبور می‌کند.

[مهدی نیک بین]

▼ خبر ویژه

جنگ با ایران پایان خوشی برای آمریکا ندارد

جان مرشایمر، استاد برجسته روابط بین‌الملل در دانشگاه شیکاگو، تأکید کرد که دونالد ترامپ در قبال ایران در یک «بن‌بست دیپلماتیک» گرفتار شده و گزینه نظامی مؤثری در اختیار ندارد. مرشایمر با اشاره به فشارهای رژیم صهیونی بر واشنگتن گفت اگر تصمیم صرفاً میان تهران و ترامپ بود، دستیابی به توافق دشوار نبود، اما مطالبات حداکثری تل‌آویو از جمله توقف کامل غنی‌سازی و برچیدن زیرساخت‌های هسته‌ای و موشکی ایران، فضای مذاکره را پیچیده کرده است. به گفته او، چنین شروطی برای ایران قابل پذیرش نیست و همین مسئله روند دیپلماسی را مسدود می‌کند. این نظریه‌پرداز مکتب نئواق‌گرایی با رد کارآمدی گزینه نظامی تصریح کرد حمله به ایران نه به تغییر نظام سیاسی منجر می‌شود و نه توان بازدارندگی این کشور را به‌طور پایدار از بین می‌برد. او هشدار داد هرگونه درگیری می‌تواند به بی‌ثباتی گسترده در منطقه و اختلال در بازار جهانی انرژی بینجامد. مرشایمر همچنین با اشاره به تحولات ژئوپلیتیکی جدید گفت ایران برخلاف گذشته تنها نیست و چین و روسیه در معادلات منطقه‌ای نقش پررنگ‌تری ایفا می‌کنند.

▼ حرف روز بن بست شکنی به سبک رهبر معظم انقلاب

یکی از ویژگی‌های مهم رهبران بزرگ تاریخ، توانایی آن‌ها در شکستن بن‌بست‌هاست. این بن‌بست‌ها گاه در سطح ذهن و تحلیل‌ها ظاهر می‌شوند و جامعه را در دوگانه‌های فرساینده گرفتار می‌کنند و گاه در میدان عمل خود را به‌صورت احساس نگرانی و تردید نمایان می‌سازند. رهبران خبره در مواجهه با چنین موقعیت‌هایی، با تغییر زاویه نگاه و جابه‌جایی نقطه تمرکز، این وضعیت را دگرگون می‌کنند و راه‌های تازه‌ای پیش روی جامعه می‌گشایند. در چنین حالتی است که اعتماد به توان ملی احیا می‌شود و محاسبات دشمن نیز برهم می‌خورد.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار دیروز با مردم آذربایجان شرقی، در همین چارچوب قابل تحلیل است. ایشان با گشودن چند گره ذهنی و عینی مهم، کشور، تردیدهای ذهنی را به ابتکار و آرامش تبدیل کردند. در اینجا، به دو مورد از این گره‌گشایی‌های اساسی می‌پردازیم.

نخستین محور در بیانات معظم‌له، بازتعریف هم‌زمان معادله تهدید و اقتدار ملی است. در شرایطی که دشمن می‌کوشد با بزرگ‌نمایی توان نظامی خود و نمایش ابزارهایی همچون ناوهای جنگی، نوعی نگرانی و بی‌ثباتی روانی در جامعه ایران ایجاد کند، این بیان صریح حضرت آقا که «ارتشی که خود را قوی‌ترین ارتش جهان می‌داند ممکن است آنچنان سیلی محکمی بخورد که نتواند از جایش بلند شود»، و نیز تصریح بر اینکه «خطرناک‌تر از ناو جنگی، سلاحی است که می‌تواند آن را به قعر دریا بفرستد»، تمرکز را از نمایش قدرت دشمن به توان خنثی‌سازی تهدید منتقل می‌کند. نتیجه این صورت‌بندی تازه، شکست فضای روانی ناشی از جنگ ادراکی و بازگشت آرامش به فضای عمومی است. این رویکرد اعتماد عمومی به توان دفاعی کشور را تقویت می‌کند و خطای محاسباتی دشمن را افزایش می‌دهد.

دومین محور، در نحوه مواجهه با جان‌باختگان حادثه دی ماه جلوه‌گر شد. در فضایی که دشمن دائماً در تلاش است با روایت‌های دوقطبی، جامعه را در یک شکاف عاطفی و سیاسی متاثر از آن حوادث، نگه دارد، این بیان که همه جان‌باختگان — جز سران سازمان‌دهنده فتنه — فرزندان این ملت‌اند و ما عزا داریم بخاطر خون‌هایی که ریخته شد، یک بیان وحدت‌آفرین به شمار می‌آید. در این بیان، ضمن حفظ مرز روشن با جریان‌های طراح ناامنی، از جان‌های از دست‌رفته تصویری خودی و انسانی ارائه می‌شود. این نگاه، بن‌بست روایت‌های تقابلی را می‌شکند و به‌جای تعمیق شکاف، سرمایه اجتماعی را در مسیر تعالی قرار می‌دهد. چنین نگاهی میدان بهره‌برداری دشمن از زخم‌های موجود را محدود می‌کند و انسجام ملی را به‌عنوان پشتوانه اصلی پیشرفت کشور بازتولید می‌کند.

بیانات دیروز رهبر حکیم انقلاب را باید نمونه‌ای روشن از رهنمودهایی دانست که در شرایط حساس کنونی، گره‌های موجود را می‌گشاید و جامعه را از وضعیت انتظار و نگرانی به آرامش، اعتماد و کنش فعال منتقل می‌کند و نهایتاً ابتکار عمل را در اختیار ملت ایران قرار می‌دهد.

[مجتبی پاشانی]

«سه ضلع رهبری، موشک و مردم» کشور را حفظ کرد

سعید آجورلو، فعال سیاسی، در تحلیل وقایع دی ماه، جانب‌باختگان را به سه دسته تقسیم کرد و گفت بخشی از آن‌ها نیروهای امنیتی و بسیج بوده‌اند، بخشی مردم عادی و بخشی دیگر گروه‌هایی که «سازماندهی شده» عمل می‌کردند. آجورلو در تشریح تحلیل خود از سناریوی خارجی گفت: «با نگاهی کلی به صحنه، می‌بینیم در نقشه آمریکا و اسرائیل برای ایران، یک جنگ داخلی بین دو جنگ خارجی قرار داده شده بود.» او در ادامه، سه عامل را مانع تحقق اهداف رژیم صهیونی دانست و تأکید کرد: «اما سه ضلع رهبری، موشک و مردم، باعث شد کشور حفظ شود و اسرائیل به اهداف خود نرسد.» این فعال سیاسی با بیان اینکه «در وجود اعتراض شکی نیست»، اضافه کرد آمریکا و رژیم صهیونی از نارضایتی‌های اقتصادی بهره‌برداری کرده‌اند و گفت: «آمریکا و اسرائیل از وجود نارضایتی‌های اقتصادی، یک فتنه را شروع و اعتراضات مردم را مصادره کردند و با ایجاد یک جنگ داخلی، خواستند برای جنگ خارجی بعدی زمینه‌سازی کنند.» آجورلو همچنین رخدادهای ۱۸ و ۱۹ دی را «نوعی کودتا برای تغییر نظام» توصیف کرد و گفت در آن «خشونت‌های اسرائیلی و داعشی ایجاد شد.» او در بخش دیگری از سخنان خود، با انتقاد از نحوه مدیریت داخلی بحران، اضافه کرد که برخی تدابیر باید زودتر اعمال می‌شد و از جمله به محدودیت اینترنت اشاره کرد. این فعال سیاسی در ادامه با تأکید بر نقش جامعه در پایان یافتن خشونت‌ها گفت: «اصلاً یکی از عوامل ادامه نیافتن وقایع ۱۸ و ۱۹ دی‌ماه در روزهای بعد، حجم بالای خشونت‌ها بود.» او سپس نقش قشر خاکستری و اکثریت میانه را برجسته کرد و گفت: «اکثریت میانه جامعه که حتی نارضایتی اقتصادی دارند و ممکن است در انتخابات هم شرکت نکنند، ضد خشونت و ضد سلطنت هستند.» آجورلو همچنین با اشاره به تجمع ۲۲ دی، آن را یک نقطه مهم در روند فروکش کردن بحران دانست و تأکید کرد حضور مردم در آن روز، فقط محدود به نیروهای سیاسی نبود.

تزریق ۱۱ میلیارد دلاری به توسعه کریدورهای ریلی و جاده‌ای کشور

عباس خطیبی، معاون ساخت و توسعه راه‌آهن، بنادر و فرودگاه‌های شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل‌ونقل کشور، از تزریق ۱۰۹ میلیارد دلار منابع صندوق توسعه ملی برای توسعه کریدورهای ریلی و جاده‌ای خبر داد و گفت: «پروژه‌های عمرانی، به‌ویژه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، شریان‌های اصلی تولید ناخالص داخلی‌اند و تأمین مالی پایدار و منظم می‌تواند سرعت ورود پروژه‌ها به چرخه بهره‌برداری را افزایش دهد.» وی با اشاره به برگزاری همایش بین‌المللی ایران‌کریدور ۲۰۲۶ افزود: «از سال ۱۴۰۱ از منابع صندوق توسعه ملی با استجازه رهبر معظم انقلاب برای شکل‌گیری کریدورها استفاده می‌شود؛ فرآیندی که نیازمند تدوین آیین‌نامه‌ها و هماهنگی بین ارکان دولت، وزارت نفت، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی و خزانه‌داری کل کشور بود.» خطیبی با بیان اینکه سقف کل استجازه برای وزارت راه و شهرسازی ۱۰۹ میلیارد دلار است، تصریح کرد: «در بخش ریلی حدود ۵۸ میلیارد دلار آن به ریل‌های مورد استفاده اختصاص می‌یابد و مابقی مربوط به توسعه ناوگان، شرکت هواپیمایی ایران و راه‌آهن است.» وی همچنین به انعقاد ۵۳ تفاهم‌نامه به ارزش بیش از ۳۱۱۰ همت و به طول ۴۴۰۰ کیلومتر اشاره کرد و گفت: «در بخش آزادراهی سرعت تأمین مالی افزایش یافته و در بخش ریلی به دنبال فعال‌سازی ظرفیت بخش خصوصی با ارائه مشوق‌های لازم به صورت مشارکت هستیم.»

اسناد اپستین را سانسور کرده‌اند

هیلاری کلینتون با انتقاد از عملکرد دولت دونالد ترامپ، این دولت را به پنهان‌کاری در روند انتشار اسناد مربوط به پرونده جفری اپستین متهم کرد و خواستار انتشار کامل و بدون سانسور این اسناد شد. کلینتون در گفت‌وگو با شبکه بی‌بی‌سی با اشاره به مطالبات عمومی برای شفاف‌سازی درباره این پرونده گفت: «اسناد را منتشر کنید؛ اما آنها این روند را به کندی پیش می‌برند.» وزارت دادگستری آمریکا در هفته‌های اخیر میلیون‌ها صفحه از اسناد مرتبط با اپستین را منتشر کرده، اما بنا به اعلام مقام‌های این وزارتخانه، حدود سه میلیون صفحه دیگر همچنان منتشر نشده است. وزیر خارجه پیشین آمریکا مدعی شد که در اسناد منتشرشده، نام برخی افراد لاک گرفته شده و دولت ترامپ همچنین در روند تحقیقات کنگره درباره ابعاد این پرونده مانع‌تراشی می‌کند. پرونده اپستین به دلیل ارتباطات گسترده او با چهره‌های سیاسی، اقتصادی و رسانه‌ای آمریکا، همچنان از حساس‌ترین موضوعات داخلی این کشور محسوب می‌شود.

▲ استغاف دوجاریک، سخنگوی دبیرکل سازمان ملل متحد، در گفتگو با الجزیره سیاست‌های توسعه‌طلبانه رژیم صهیونی در کرانه باختری را «نقض آشکار حقوق بین‌الملل» خواند. وی با انتقاد شدید از اظهارات اخیر برخی وزرای کابینه رژیم صهیونی که حامی حذف کامل راهکار موسوم به «دو دولتی» هستند، گفت: «تصمیمات اسرائیل تسهیل‌کننده اخراج فلسطینیان از سرزمین‌هایشان در کرانه باختری و عاملی برای بی‌ثباتی در منطقه است.» دوجاریک همچنین تأکید کرد که آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل، به فشار بر کشورهای عضو ادامه خواهد داد تا برای حرکت در مسیر یک فرآیند سیاسی منجر به راه‌حل موسوم به دو دولتی اقدام کنند. وی افزود: «ما هیچ جایگزینی جز راهکار دو دولتی پیش رو نداریم.»

▲ متعاقب تحرکات ضد ایرانی در آلمان و مواضع مخرب و خلاف حقوق بین‌الملل مقامات این کشور علیه جمهوری اسلامی ایران، اکسل دیتمان سفیر آلمان در تهران توسط علیرضا یوسفی مدیرکل غرب اروپای وزارت امور خارجه احضار و مراتب اعتراض شدید کشورمان به وی ابلاغ گردید. در این جلسه احضار، مدیرکل غرب اروپا ضمن محکوم کردن اقدامات و تحرکات ضد ایرانی، به‌ویژه میزبانی و حمایت از عناصر و گروه‌های خشونت‌طلب و تروریستی، تصریح کرد این مواضع و اقدامات در تعارض با اصول بنیادین حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد بوده و موجب مسولیت بین‌المللی دولت آلمان است. سفیر آلمان اعلام کرد مراتب اعتراض و ناخرسندی شدید ایران را به برلین منتقل خواهد کرد.

▲ به نقل از پایگاه روزنامه فرامنطقه‌ای القدس العربی، باراک اوباما از بی‌شرمی و نبود ادب در فضای سیاسی آمریکا به شدت انتقاد کرد و برای اثبات این موضوع، به ویدئویی که دونالد ترامپ در حساب خود در شبکه «تروث سوشال» منتشر کرده و در آن اوباما و همسرش میشل به شکل میمون نشان داده شده‌اند، اشاره داشت. این ویدئو که در ۵ فوریه منتشر شد، با واکنش منفی اعضای هر دو حزب دموکرات و جمهوری‌خواه در آمریکا مواجه شد و در حالی که کاخ سفید ابتدا آن را «هیاوهی بی‌اساس» خواند، بعداً اعلام شد که انتشار ویدئو به اشتباه توسط یکی از کارکنان صورت گرفته است.

▲ احد آزادی‌خواه، عضو فراکسیون روحانیت مجلس، در واکنش به بیانات رهبر معظم انقلاب درباره مذاکره تأکید کرد: «مذاکره از پیش تعیین‌شده معنا ندارد و منطق حکم می‌کند گفت‌وگوها بر اساس استانداردهای قابل دفاع دنبال شود.» وی مطالبه اصلی مردم را «لغو تحریم‌ها و تأمین حقوق هسته‌ای» دانست و گفت ایران به دنبال سلاح هسته‌ای نیست، بلکه باید قدرت هسته‌ای منطقه‌ای باشد. آزادی‌خواه با اشاره به توان دفاعی کشور، بر واقعیت‌های میدان و دیپلماسی توأمان تأکید کرد.